

*Construim acolo unde școala, profesia și experiența
nu oferă răspunsuri*

POLITICA DE ETICĂ ȘI SAFEGUARDING HDI

Metoda vine înaintea produsului. Diagrama HDI și principiile sunt universale la nivelul programelor HDI. Conținutul unui program specific vine după asigurarea respectării principiilor metodei.

ROLUL TRAINERULUI HDI

Cinci roluri. Nu se exercită pe rând, operează simultan.

ARCHITECT

Proiectezi **condițiile** în care înțelegerea poate apărea. Nu livrezi conținut; construiești situația care face conținutul necesar.

Concret: formulezi un rezultat ca o capacitate; construiești o experiență care produce discrepanța potrivită, nu doar o experiență interesantă; anticipezi ce va merge prost; și aloci timpul astfel încât etapele târzii ale buclei să supraviețuiască.

QUESTIONER

Conduci prin întrebări care deschid examinarea, nu prin întrebări care conduc către un răspuns dinainte stabilit.

Concret: pui întrebări la care nu cunoști răspunsul participantului. Reformulezi contribuțiile fără să le corectezi implicit. **Lași pauze.** Ceri exemple din experiența lui, nu confirmarea exemplurilor tale.

TRANSLATOR

Traduci cunoașterea complexă în formulări utilizabile, fără să falsifici fenomenul.

Concret: distingi verbal între „cercetarea susține consistent” și „există un rezultat care sugerează”. Numești ce rămâne disputat. Produci sursa la cerere. Spui „nu știu” când nu știi.

Un lucru de reținut: nu poți simplifica onest ceea ce nu stăpânești. Competența de conținut e o condiție a acestui rol, nu un accesoriu.

CHALLENGER

Perturbi certitudinile premature ale participanților, ale grupului și ale tale.

Concret: formulezi contra-argumentul cel mai puternic la poziția majoritară, **inclusiv când coincide cu a ta.** Întrebi „ce te-ar face să-ți schimbi părerea?”. Accepți și numești obiecțiile bune primite.

GUARDIAN OF AGENCY

Acesta nu e al cincilea rol dintr-o listă. **E rolul care limitează exercitarea celorlalte patru.**

*Construim acolo unde școala, profesia și experiența
nu oferă răspunsuri*

ARCHITECT - poate proiecta o experiență care controlează sau domină participanții.

QUESTIONER - poate întreba directiv.

TRANSLATOR - poate simplifica până la sugestie.

CHALLENGER - poate copleși.

GUARDIAN OF AGENCY e funcția care oprește fiecare dintre aceste alunecări. Când exercitarea unui rol ar restrânge spațiul de deliberare al participantului, rolul cedează.

Ce face concret:

Protejează spațiul de alegere: se asigură că există opțiuni reale și că opțiunea nepreferată primește aceeași seriozitate.

Își detectează propria influență: tonul, ordinea, cantitatea de detaliu, aprobarea nonverbală. Asta presupune acceptarea premisei că influențezi și când nu îți propui.

Blochează închiderea prematură, nu doar a ta, ci și a grupului, în momentul în care o poziție devine normă percepută și cei care gândesc altfel tac.

Și se retrage. Iese deliberat din poziția de sursă a răspunsului când participantul are instrumentele necesare. E funcția cea mai dificilă, pentru că se exercită **împotriva** competenței tale: cu cât știi mai multe, cu atât retragerea costă mai mult.

Unde pot apărea provocări:

Anti-pattern	Cum arată
Neutralitatea declarată	„Eu nu vă influențez, decideți voi” - urmat de o prezentare vizibil asimetrică
Întrebarea-capcană	Întrebări socratice cu un singur răspuns acceptabil
Revenirea insistentă	Subiectul închis prin alegerea participantului e redeschis „dintr-un alt unghi”
Aprobarea diferențiată	Entuziasm pentru răspunsurile convergente, neutralitate pentru celelalte
Retragerea prematură	Refuzul de a corecta o eroare factuală, prezentat ca respect pentru autonomie
Cucerirea prin competență	Folosirea faptului că te-ai gândit luni de zile la asta, iar el de zece minute

Ultimele două sunt eșecuri simetrice: unul abandonează participantul, celălalt îl copleșește. Rolul se exercită între ele.

Autoritatea pe care o ai, fie că vrei fie că nu

- Nu prin caracter sau intenție. **Prin poziție.** Rămâne adevărat despre cel mai scrupulos trainer posibil.
- Controlezi cadrul: cine vorbește, când, ce intră pe agendă, când se consideră un subiect închis.

*Construim acolo unde școala, profesia și experiența
nu oferă răspunsuri*

- Selectezi informația - mai ales pe cea care *nu* intră.
- Controlezi framing-ul: ordinea, accentul, exemplele.
- Recompensezi prin aprobare, inclusiv nonverbal.
- Ai o asimetrie de expertiză. Și, mai puțin recunoscut, o **asimetrie de pregătire**: tu te-ai gândit la întrebarea asta luni de zile, participantul de zece minute.

Într-o dezbateră aparent liberă, ai răspunsuri gata construite la obiecțiile previzibile ceea ce produce o victorie care nu reflectă tăria pozițiilor.

Influența nu poate fi eliminată. Poate fi făcută vizibilă, delimitată și declarată. Pretenția de neutralitate e mai periculoasă decât influența asumată: un trainer care se crede neutru nu își monitorizează influența.

Câteva contra-măsuri care funcționează:

- Consemnează ce ai lăsat afară din material și de ce.
- Verifică simetria de tratament între opțiuni - ton, ordine, detaliu.
- Practică deliberat răspunsul neutru la contribuții.
- Recunoaște public obiecțiile bune, mai ales cele care te contrazic.

Cele două lucruri de ținut minte din toată secțiunea

- **Neutralitate față de alegerea participantului nu înseamnă neutralitate față de dovezi.**
- **metodă care urmărește agency nu poate produce obediență față de trainer.**

Și un test care le rezumă. Capacitatea pe care o dezvolti într-o sesiune poate fi folosită de participant **asupra programului tău**? Cine a învățat să ceară dovezi poate cere dovezi de la tine. Cine a învățat să genereze alternative poate genera alternative la explicațiile tale.

O procedură transmisă corect se poate întoarce împotriva celui care a transmis-o. O concluzie transmisă nu. Dacă ce dai nu poate fi întors împotriva ta, ai transmis o concluzie, nu o procedură.

Corolarul e incomod și necesar: **un trainer care primește cu iritare o obiecție formulată prin exact metoda pe care tocmai a predat-o a eșuat**, oricât de bine au mers celelalte etape.

Limite profesionale: unde ne oprim

Lucrăm cu percepția, interpretarea, emoția, memoria, relațiile și alegerile de viață ale oamenilor. **Temele acestea se învecinează cu domenii în care nu operăm.**

Un program care nu își stabilește pragurile de oprire **înainte** de livrare le va stabili improvizat - în sală, sub presiune, de către cineva care nu are pregătirea necesară. **De aceea, la HDI, pragurile se scriu la proiectare și se cunosc de cel care intră în sală.**

Ce nu faci niciodată

Nu diagnosticezi. Nici formal, nici prin sugestie, nici prin „mi se pare că ai putea avea”. Indiferent de formarea ta anterioară: când operezi ca trainer HDI, nu faci intervenție clinică.

*Construim acolo unde școala, profesia și experiența
nu oferă răspunsuri*

Nu lucrezi cu material traumatic activ. Nu inviți retrăirea, nu explorezi evenimente traumatice, nu folosești suferința relatată ca material didactic.

Nu te substitui serviciilor specializate și nu întârzi accesul la ele.

Nu promiți confidențialitate pe care nu o poți păstra. Promisiunile absolute făcute la începutul unei sesiuni, înainte de a ști ce urmează, sunt frecvente, bine intenționate și imposibil de onorat exact în cazurile care contează.

Pragurile care opresc activitatea

Situație	Ce faci
Suferință acută - cineva manifestă o suferință care depășește cadrul educațional	Oprești activitatea pentru acea persoană, conversație privată, orientare către sprijin specializat
Dezvăluire de risc - pentru sine sau pentru altcineva	Protocolul de siguranță al organizației, persoanele responsabile, obligațiile legale aplicabile
Situație de constrângere sau abuz	Nu lucrezi pe „opțiuni”. Nu sugerezi, nici implicit, că situația ține de alegerile persoanei. Orientezi către servicii specializate
Depășirea competenței tale	Te oprești, recunoști limita explicit, redirectionezi
Minori	Consimțământ, informarea adulților responsabili, cerințele de protecție aplicabile

Când cineva dezvăluie ceva ce depășește cadrul

Cinci lucruri, în ordinea asta:

Nu continui explorarea. Curiozitatea, aici, e o formă de vătămare.

Nu interpretezi ce ai auzit și nu formulezi ipoteze despre cauze.

Nu transformi dezvăluirea în material didactic pentru grup.

Nu promiți ce nu poți ține.

Recunoști limita explicit și orientezi.

Un lucru merită spus direct, pentru că trainerii buni greșesc exact aici: capacitatea de a purta o conversație bună nu e același lucru cu competența de a interveni. Cu cât ești mai bun la întrebări, cu atât e mai ușor să depășești pragul fără să observi.

THE HDI METHOD · Human Development Institute